

Nepříznivé sociální situace

**Mgr. David Pospíšil
Mgr. Jan Vrbický**

Následující prezentace shrnuje výstupy projektu Podpora procesů v sociálních službách v oblasti nepříznivé sociální situace

Pojem „nepříznivá sociální situace“

Sociální událost ➔ Nepříznivá sociální situace

Sociální událost ? Nepříznivá sociální situace

Sociální událost

Sociální událost

- Sociální riziko, které je společností uznáno za závažné, protože ekonomicky a sociálně ohrožuje existenci člověka.
- Jeho řešení vyžaduje společenskou ochranu, protože daná osoba ani její okolí není schopno důsledky události odvrátit vlastními silami.

Základní skupiny sociálních událostí souvisejí:

- se zdravotním stavem – nemoc, invalidita, smrt,
- s rodinou (mateřství, ztráta živitele),
- s věkem,
- s nezaměstnaností,
- se sociální dezintegrací a nepřizpůsobením.

Sociální událost

- Termín „sociální událost“ byl poprvé v ČR použit a definován v učebnici práva sociálního zabezpečení z roku 1968.
- Na sociální událost stát reaguje nástroji systému sociální ochrany
 - sociální pojištění,
 - státní sociální podpora,
 - sociální pomoc (např. dávky hmotné nouze),
 - sociální služby.

Nepříznivá sociální situace = NSS

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORA PROCESŮ
V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH
www.podporaprocesu.cz

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Nepříznivá sociální situace

- Konkrétnější, než pojem „sociální událost“.
- Jasně určuje, že na ní budou reagovat sociální služby.

Co předcházelo?

- V zákoně č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, § 73:

„Sociální péčí zajišťuje stát pomoc občanům (...), kteří bez pomoci společnosti nemohou překonat **obtížnou životní situaci** nebo **nepříznivé životní poměry.**“

Co je nyní?

- V zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 3:

„Oslabení nebo ztráta schopnosti řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením“

Co je nyní?

Oslabení nebo ztráta schopnosti řešit situaci je způsobena:

- věkem,
- nepříznivým zdravotním stavem
- krizovou sociální situací
- životními návyky a způsobem života vedoucím ke konfliktu se společností
- sociálně znevýhodňujícím prostředím
- ohrožením práv a zájmů trestnou činností

Co je nyní?

§ 2:

Každá osoba má nárok na bezplatné poskytnutí základního sociálního poradenství o možnostech řešení **nepříznivé sociální situace** nebo jejího předcházení.

Co je nyní?

- Rozsah a forma pomoci musí zachovávat lidskou důstojnost osob.
- Pomoc
 - musí vycházet z individuálně určených potřeb osob,
 - musí působit na osoby aktivně, podporovat rozvoj jejich samostatnosti,
 - motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace,
 - a posilovat jejich sociální začleňování.

Co je nyní?

Sociální služby musí být poskytovány v zájmu osob a v náležitě kvalitě takovými způsoby, aby bylo vždy důsledně zajištěno dodržování lidských práv a základních svobod osob.

Nové pojetí NSS

Od 1. 1. 2017 účinnost novely zákona o sociálních službách

- Menší důraz na koncept cílové skupiny
- **Zaměření služby podle nepříznivé sociální situace**

NSS v novele zákona o sociálních službách by měla:

- Být definována jako východisko pro poskytování pomoci a podpory ze systému sociálních služeb
- Určovat druh poskytované sociální služby, která danou podporu a pomoc bude zprostředkovávat
- Zahrnovat i určitým způsobem určení okruhu osob
- Lépe zajistit cílenou podporu konkrétnímu klientovi
- Zajistit efektivitu poskytování sociální služby

Princip subsidiarity

NSS by měla být napojena na subsidiaritu forem poskytování sociální služby

=

na míru potřeby, která může být uspokojena v terénní, ambulantní či pobytové formě poskytování

+

podpora měla být nejdříve poskytována v rámci přirozeného prostředí dané osoby/její komunity

3 varianty řešení

- I. Obecná definice nepříznivé sociální situace – současné znění zákona
- II. Taxativní výčet nepříznivých sociálních situací
- III. Obecná definice nepříznivé sociální situace – ale podrobnější definování znění zákona

Aktuální stav

- Proběhl konzultační proces k návrhu na změnu druhů sociálních služeb
- Probíhá nastavení kritérií k posouzení nepříznivé sociální situace – expertní pracovní skupina
- V kontextu nového pojetí NSS probíhá revize:
 - Systému registrace poskytování sociálních služeb
 - Systému kvality sociálních služeb

Nepříznivá sociální situace a kvalita sociálních služeb

- Koncept kvality sociálních služeb bude vycházet z registrované nepříznivé situace

Nepříznivá sociální situace a kvalita sociálních služeb

- Současně se navrhuje pracovat s konceptem nepříznivé sociální situace klienta, která by měla odpovídat registrované a řešené nepříznivé sociální situaci sociální služby.

Nepříznivá sociální situace a kvalita sociálních služeb

Příklad:

- v povinnosti poskytovateli se uvede:

„poskytovatel sociální služby musí podle registrované nepříznivé situace uzpůsobit poskytovanou sociální službu“

Nepříznivá sociální situace a kvalita sociálních služeb

Realizuje se revize správních deliktů –
navrhuje se úprava nového deliktu:

- „poskytovatel přijme do sociální služby osobu, která není v nepříznivé sociální situaci“
- správní delikt se tedy bude týkat nově přijímaných osob do sociálních služeb

Otázky nového pojetí NSS

- Taxativní x obecná definice
- Kritéria pro posuzování sociálními pracovníky
- Modely posuzování

Modely posuzování

- Model dotazování
- Model procedurální
- Model výměnný

Model dotazování

- Má charakter pokládání souboru standardních otázek „pasívnímu“ klientovi.
- Sociální pracovník je v roli experta, který je schopen interpretovat a analyzovat data s ohledem na potřeby uživatele služeb.

Model procedurální

- Podstatou je kompletace různých seznamů a kontrolních listů
- Na jejich základě má sociální pracovník zjistit, zda je klient oprávněným uživatelem služby.
- Expertem je v tomto modelu osoba, která vytvořila formuláře.

Model výměnný

- Vychází z předpokladu, že uživatel služby je expertem ve své vlastní životní situaci.
- Vztah sociálního pracovníka a uživatele služby má být takový, aby umožňoval uživateli služby identifikovat jeho schopnosti a zdroje, ale i slabiny a omezení.

DĚKUJEME ZA POZORNOST!

**PODPORA PROCESŮ
V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH**
www.podporaprocesu.cz

**PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST**
www.esfcr.cz

